

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudců JUDr. Kateřiny Šimáčkové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 13. 5. 2010, č. j. 1283/10, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti a) usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 6. 2012, č. j. 11 A 295/2011 - 90, a b) usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 6. 2012, č. j. 11 A 295/2011 - 96,

takto:

I. Věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 6 As 51/2012 a pod sp. zn. 6 As 52/2012 **se spojují** ke společnému projednání. Věc bude dále vedena pod sp. zn. 6 As 51/2012.

II. Kasační stížnost proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 6. 2012, č. j. 11 A 295/2011 - 90, **se zamítá**.

III. Kasační stížnost proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 6. 2012, č. j. 11 A 295/2011 - 96, **se odmítá**.

IV. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Žalobce se v řízení před Městským soudem v Praze domáhal zrušení rozhodnutí ze dne 13. 5. 2010, č. j. 1283/10, jímž žalovaná zrušila své předchozí rozhodnutí o určení advokáta ze dne 18. 2. 2010, č. j. 444/10.

[2] Usnesením ze dne 7. 6. 2012, č. j. 11 A 295/2011 - 90, městský soud stěžovateli přiznal částečné osvobození od soudních poplatků, a to ve výši 1600 Kč, tak, že jeho poplatková povinnost z podané žaloby činí 400 Kč. Své rozhodnutí městský soud mimo

jiné odůvodnil tím, že z dokladů, které stěžovatel městskému soudu doložil, vyplývá, že jeho příjem je tvořen výlučně dávkami pomoci v hmotné nouzi (přibližně 6000 Kč měsíčně, tedy 72 000 Kč ročně) a vzhledem ke skutečnosti, že jsou tyto dávky v určité míře účelově určeny, dospěl soud k závěru, že majetkové poměry žalobce nepostačují k zaplacení soudního poplatku ve výši 2000 Kč. Městský soud tak rozhodl po zrušujícím rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2012, č. j. 6 As 12/2012 - 13, v němž zdejší soud konstatoval, že se v případě podání žalobce nejedná o žalobu zjevně bezúspěšnou a že tedy s odkazem na tento důvod nelze žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků zamítnout. Usnesením ze dne 21. 6. 2012, č. j. 11 A 295/2011 - 96, pak městský soud žalobce vyzval ke splnění této poplatkové povinnosti ve výši 400 Kč.

[3] Kasační stížností podanou dne 31. 7. 2012 k Městskému soudu v Praze žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl obě výše uvedená usnesení městského soudu. U Nejvyššího správního soudu je pod sp. zn. 6 As 51/2012 vedeno řízení o kasační stížnosti proti usnesení sub a) a pod sp. zn. 6 As 52/2012 řízení o kasační stížnosti proti usnesení sub b).

[4] V kasační stížnosti se stěžovatel domáhá kasace výroku usnesení městského soudu ze dne 7. 6. 2012, č. j. 11 A 295/2011 - 90, a vyjadřuje nesouhlas s jemu přiznaným částečným osvobozením od soudních poplatků. Své nesouhlasné stanovisko s výše předestřenými závěry městského soudu stěžovatel podpořil nejen zcela obecnými a zčásti nesrozumitelnými výtkami, ale také konkrétními námitkami vůči způsobu, jakým městský soud rozhodl o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků, v němž spatřuje znaky libovůle.

K výroku I.

[5] Nejvyšší správní soud rozhodl výrokem I., že se obě řízení spojují podle § 39 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen „s. ř. s.“) za použití § 120 s. ř. s. Řízení o kasační stížnosti stěžovatele proti oběma usnesením městského soudu spolu z povahy věci úzce skutkově a právně souvisejí. V obou věcech jsou dáni totožní účastníci sporu, a to ve shodném procesním postavení žalobce, resp. stěžovatele a žalovaného správního orgánu. Obě napadená rozhodnutí městského soudu byla vydána v témže řízení a navzájem na sebe navazují. Stěžovatel sám podal k městskému soudu pouze jedinou kasační stížnost, v níž současně brojí proti oběma v záhlaví označeným rozhodnutím.

[6] Nejvyšší správní soud proto podle § 39 odst. 1 s. ř. s. rozhodl předsedou senátu tak, že se řízení vedená u tohoto soudu pod sp. zn. 6 As 51/2012 a sp. zn. 6 As 52/2012 spojují ke společnému projednání. Věc bude dále vedena pod sp. zn. 6 As 51/2012.

K výroku II. a III.

[7] Dříve než Nejvyšší správní soud přistoupil k věcnému posouzení kasační stížnosti, hodnotil, zda tato splňuje všechny formální náležitosti. V rámci přezkumu naplnění podmínek řízení o kasační stížnosti zdejší soud v tomto případě netrval, s ohledem na specifický charakter napadených usnesení městského soudu, na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Opačný postup by totiž znamenal jen další řetězení téhož problému a nebyl by v souladu se

zásadou hospodárnosti řízení (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 - 41, publ. pod č. 486/2005 Sb. NSS, či rozsudek ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu dostupná na www.nssoud.cz).

[8] Ve vztahu k usnesení ze dne 21. 6. 2012, č. j. 11 A 295/2011 - 96, kterým městský soud stěžovatele vyzval k uhrazení soudního poplatku ve výši 400 Kč, pak zdejší soud dospěl k závěru, že toto usnesení je pouze dalším procesním krokem směrem k vybrání soudního poplatku či zastavení řízení a představuje tak toliko navazující postup soudu po vydání usnesení o částečném osvobození od soudního poplatku. Jde tedy o usnesení, kterým se pouze upravuje vedení řízení a proti němuž kasační stížnost není podle § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. přípustná.

[9] Přípustnou tedy zdejší soud shledal kasační stížnost stěžovatele pouze ve vztahu k usnesení městského soudu ze dne 7. 6. 2012, č. j. 11 A 295/2011 - 90, a jako takovou ji přezkoumal v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a dospěl k závěru, že není důvodná.

[10] Stěžovatel brojí proti tomu, že nebylo plně vyhověno jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku za jím podanou žalobu. Nejvyšší správní soud nicméně kasační námitky stěžovatele nepovažuje za důvodné a se závěrem městského soudu o částečném přiznání osvobození od soudních poplatků, a to ve výši 1600 Kč, se ztotožňuje, neboť plně koresponduje se závěry vyplývajícími z judikatury Nejvyššího správního soudu ve vztahu k institutu osvobození od soudních poplatků.

[11] Jak již Nejvyšší správní soud ve své judikatuře několikrát konstatoval, individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích, který by mu případně znemožnil přístup k soudní ochraně ve smyslu čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Tento druh osvobození od soudních poplatků je zařazen v § 36 odst. 3 s. ř. s. Z dikce ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. především vyplývá, že účastník může být osvobozen od soudních poplatků při současném splnění těchto tří předpokladů: a) podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, b) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, c) doložení nedostatku prostředků. Mimo toto ustanovení se dílčím způsobem aplikuje rovněž ustanovení § 138 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, (dále jen „o. s. ř.“), za použití § 64 s. ř. s., podle něhož lze přiznat účastníku řízení osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka, a to zcela nebo zčásti. (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91, či ze dne 26. 11. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66).

[12] Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, publ. pod č. 2099/2010 Sb. NSS, ve vztahu k těmto podmínkám dovodil, že „*slovo ‚může‘ užité v § 36 odst. 3 větě první s. ř. s. ovšem dává soudu určitý, byť ve světle judikatury Ústavního soudu poměrně nevelký, prostor pro uvážení, zda i když jsou podmínky pro osvobození splněny, tj. účastník nemá dostatek prostředků a není naplněna ani negativní podmínka osvobození zakotvená ve větě druhé zmíněného ustanovení, není výjimečně namístě mu dobrodiní osvobození od soudních poplatků odepřít. Soudní uvážení se*

musí řídit stejnými pravidly jako uvážení správní, tj. zejména se musí vyvarovat libovůle, rozlišovat mezi různými případy na základě racionálních, logických a nediskriminačních kritérií a posuzovat obdobné případy obdobně a různé případy různě. Tato povinnost při soudním uvážení plyne z principu materiálního právního státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy). Znamená to, že budou-li podmínky podle § 36 odst. 3 věty prvé a věty druhé s. ř. s. splněny, pravidelně to povede k osvobození od soudních poplatků, a to v míře, která bude odpovídat majetkové nouzi účastníka řízení. Je proto žádoucí účastníka osvobodit jen částečně, lze-li po něm spravedlivě požadovat, aby byť jen z určité části svoji poplatkovou povinnost splnil. Neosvobození bude za splnění podmínek výjimkou z pravidla, pro kterou musí existovat vážné skutkové důvody, které je soud v rámci odůvodnění svého uvážení povinen přezkoumatelně vyložit, přičemž vždy musí mít na paměti, že základním smyslem a účelem uvedeného ustanovení je zajistit rovný přístup osob k soudní ochraně, tj. výkon ústavně zaručeného základního práva."

[13] V rozsudku ze dne 10. 5. 2012, č. j. 6 As 15/2012 - 15, pak Nejvyšší správní soud odkázal i na stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. Cpjn 204/2009, podle kterého „*v této souvislosti je třeba vzít v úvahu účel právní úpravy soudních poplatků, od nějž se odvíjejí i způsoby určení jeho výše v jednotlivých případech. Obecně uznávaným účelem (funkcí) soudních poplatků je zabezpečit zčásti úhradu nákladů, které vznikají státu výkonem soudnictví (fiskální funkce), omezovat podávání některých neuvážených či svévolných (šikanózních) návrhů na zahájení soudních řízení (regulační funkce) a působit na to, aby povinní dobrovolně plnili své povinnosti (motivační funkce) - srov. např. důvodovou zprávu k zákonu č. 549/1991 Sb. nebo nález Ústavního soudu ze dne 5. 3. 2009, sp. zn. II. ÚS 2432/08*." Mají-li soudní poplatky zajistit výše uvedenou regulační funkci, musí soudy kromě majetkové situace účastníka řízení zohlednit i další okolnosti případu, např. v podobě procesního postupu daného účastníka v předmětném řízení, případně v dalších jím vedených řízeních před tímto soudem.

[14] V nyní posuzovaném případě tak městský soud při posuzování stěžovatelem podané žádosti o osvobození od soudních poplatků správně přihlížel k dalším okolnostem případu, tedy nejen k majetkové situaci stěžovatele. Způsob posouzení žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků ze strany městského soudu se tak Nejvyššímu správnímu soudu jeví jako správný a spravedlivý, neboť městský soud ve svém rozhodnutí dostatečně vážil konkrétní okolnosti daného případu. Nehodnotil pouze mechanicky podmínky pro osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s., ale vzal náležitě v úvahu tíživé majetkové poměry stěžovatele a jeho právo domáhat se ochrany svých práv před soudem na jedné straně, a na druhé přihlédl ke způsobu a rozsahu, v jakém tak stěžovatel před soudy všech instancí činí. Městský soud tak dle názoru Nejvyššího správního soudu nijak nepochybil, pokud v mezích své diskrece určil, že v nyní posuzovaném případě má stanovená částka 400 Kč v jedné věci symbolický charakter a nemůže pro stěžovatele vzhledem k jeho ročnímu příjmu ve výši 72 000 Kč představovat neúnosnou zátěž, přičemž smysl a funkce institutu soudních poplatků a odpovědnost navrhovatele za náklady, které se s vedením každého soudního řízení nevyhnutelně pojí, zůstal zachován. Skutečnost, že se stěžovatel s tímto závěrem neztotožňuje, když se domáhá určení symbolické úhrady soudního poplatku ve výši „6 či 1 Kč", stejně jako další stěžovatelovy námitky, které nejsou vůbec způsobilé k tomu, aby byly jakkoliv samostatně posouzeny, na daném závěru nemohou nic změnit.

[15] Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost stěžovatele ve vztahu k usnesení městského soudu ze dne 7. 6. 2012, č. j. 11 A 295/2011 - 90, jako nedůvodnou ze shora uvedených důvodů zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

K výroku IV.

[16] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 120 a § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť neúspěšnému stěžovateli náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalované v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. září 2012

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda

senátu